

Historiikki

Jyty Sodankylä ry:n kunniapuheenjohtaja Riitta Vaaran laatima historiikki, jonka hän esitti yhdistyksen 50-vuotisjuhlassa 13.10.2012 Luostolla.

KVL:stä – JYTYYN 1962-2012

Vuonna 1962 Suomea hallitsi presidentti Urho Kekkonen, pääministerinä toimi Martti Miettunen, Sodankylän kuntaa johti kunnanhallituksen puheenjohtaja Vilho Kiuru, hän hoiti samalla kunnanjohtajan tehtäviä.

Sodankylän kunnanviraston työntekijät päättivät kokoontua yhteiseen kokoukseen perustamaan paikallista ammattiyhdistystä. Sodankylän perustava kokous pidettiin 5.4.1962. Kunnanviraston työntekijöitä perustavassa kokouksessa oli yhdeksän (9).

Yhdistyksen perustamisvuonna 1962 Sodankylän kunnassa oli asukkaita n. 12 000.

Kokouksessa päätettiin liittyä yksimielisesti Kunnallisvirkamiesliittoon ja yhdistyksen nimeksi tuli Sodankylän Kunnallisvirkamiesyhdistys ry.

Sodankylän Kunnallisvirkamiesyhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi kokousväki valitsi sosiaalisihteerin Eero Kempaisen ja sihteeriksi Markku Laihon. Hallitukseen valittiin puheenjohtajan ja sihteerin lisäksi neljä varsinaista ja kolme varajäsentä.

Yhdistys perustettiin valvomaan paremmin kunnan viranhaltijain paikallisia etuja. Kokouksessa todettiin, että "alalla ei ollut kuultu maaseudun ääntä riittävän hyvin". Toisena tavoitteena oli kehittää työntekijöiden yhteenkuuluvuutta ja luoda työntekijöiden yhteishenkeä. Jäsenmaksua päätettiin periä 5 % palkasta. "Kokoontumiset sallittiin kunnanvirastolla, mutta ehdottomasti ei työaikana".

Alkuvuosina yhteishenkeä luotiin virkistystoiminnalla. "Ensimmäinen pikkujoulu vietettiin joulukuussa 1964 Laaniovissa, toimintakertomuksessa kerrotaan, että yhdistys tarjosi jäsenilleen illallisen, mutta ilman juomia".

Ensimmäisen aloitteen yhdistyksen teki kunnanhallitukselle maaliskuun kevätkokouksessa 1968. Aloitteessa esitettiin virkasäännön muuttamista työajan osalta siten, että siirrytään jatkuvaan viisiväiväiseen työviikkoon.

Vuonna 1969 yhdistys valitsi keskuudestaan ensimmäisen luottamusmiehen. Luottamusmieheksi valittiin silloinen kunnansihteerin. Yhden toimintavuoden jälkeen hän pyysi kuitenkin eroa luottamusmiehen tehtävästä, koska katsoi olevan virkansa vuoksi estynyt hoitamaan tehtävää. Vuonna 1971 luottamusmieheksi kunnansihteerin tilalle valittiin Leena Kumpula.

Palkantarkistukset tehtiin työntekijöiden omasta ehdotuksesta. Yhdistyksen syyskokouksen päätöksen mukaan tehtiin Sodankylän kunnanhallitukselle seuraavat aloitteet: viranhaltijain syrjäseutulisien käyttöönotosta, toimistohenkilöstön kesätyöajasta, oman auton kilometrikorvauksista virkaajossa ja kunnan viranhaltijain vuokra-asuntojen asuntovastikkeista.

Yhdistykseen liittyi jäseneksi työsopimussuhteisia työntekijöitä. Tämän jälkeen tehtiin esitys kunnanhallitukselle työsopimussuhteisten vakanssien muuttamisesta virkasuhteisiksi, joka toteutettiin esityksen mukaan kahdessa paketissa, jäsenmäärän noustessa 75:een.

Sodankylän kunnanhallitus hyväksyi neuvottelujen pohjalta viranhaltijoiden uuden palkkausjärjestelmän 21.10.1975, jonka mukaan palkkaluokkiin sijoittelu tapahtui liitosta saadun hinnoittelun sisällä koulutuksen ja palvelujen mukaan.

Toiminta ei kuitenkaan ollut pelkästään tiukkaa ay-toimintaa, vaan jäsenet viettivät toimintakertomusten mukaan ”iloista yhdessäoloa”. Tehtiin hiihtoretkiä, ruskaretkiä, retkiä ja pidettiin pikkujouluja joka vuoden päätteeksi. Lisäksi keksittiin uusia yhdessäolon muotoja; järjestämällä lauluilta Luostolla ja Kemijärven kunnallisvirkamiesyhdistyksen pyynnöstä ”tehtiin yhdistysten välinen lähentymisyritys Kultakerolla”. Toimintakertomuksessa ei kerrota miten lähentyminen onnistui.

Sitä vastoin kerrotaan, että ”syyskokouksen valintojen jälkeen ja onnistuneen kokouksen päätteeksi lyötiin kantapäillä tahtia Hotelli Kantakievarissa”.

Ensimmäinen Kunnallisvirkamiesliitto ry:n Pohjois-Suomen peruskurssi pidettiin Luostolla. Sodankylän kunnallisvirkamiesyhdistyksen jäsenet toimivat tilaisuuden isäntinä.

Vuonna 1975 yhdistykseen liittyivät Pelkosenniemen ja Savukosken kunnan viran- ja toimenhaltijat. Yhdistyksen jäsenmäärän kasvaessa ja alueen laajentuessa muutettiin yhdistyksen sääntöjä ja nimeksi tuli Keski-Lapin Kunnalliset viran- ja toimenhaltijat ry. Yhdistys valitsi keskuudestaan hallituksen jäsenet, kokoonpanossa huomioitiin tasapuolisesti kaikkien kuntien jäsenet. Näin saatiin toimiva kolmen kunnan yhteinen kunta-alan yhdistys.

Yhteiset iltakokoukset muodostuivat kuitenkin toiminnan kannalta raskaaksi ja matkat rasittivat siinä määrin, että ei tahtonut löytyä jäseniä yhteiseen yhdistyksen hallitukseen.

Tämän seurauksena Savukosken jäsenet erosivat yhdistyksestä vuonna 1977 ja Pelkosenniemen jäsenet vuonna 1978, kummatkin perustivat paikkakunnille omat yhdistykset. Sodankylän jäsenet pitivät kuitenkin edelleen Keski-Lapin kunnalliset viran- ja toimenhaltijat ry:n nimen aina vuoden 1981 loppuun saakka. Sodankylän kunnassa elettiin nousukautta, työpaikkoja perustettiin ja jäsenmäärän kasvu yhdistyksessä oli huomattava. Vuoden 1980 aikana yhdistykseen liittyi 21 uutta jäsentä ja jäsenmäärä oli vuoden lopussa 128. Samana vuonna kunnan apuhoitajat perustivat oman ammattiosaston ja sen seurauksena osa apuhoitajista erosi Kunnallisvirkamiesyhdistyksestä.

20-vuotisjuhlata pidettiin uudella kunnanvirastolla. Tilaisuudessa luovutettiin ensimmäiset Kunnallisvirkamiesliitto ry:n myöntämät ansiomerkit yhdistyksen perustajajäsenille ja toiminnassa ansioituneille jäsenille. Juhlavuoden kunniaksi otettiin käyttöön vanha hyvä tyttönimi Sodankylän Kunnallisvirkamiesyhdistys ry.

1980-luvulla kehitettiin yhteistyötä muiden Sodankylässä toimivien TVK-V:n paikallisyhdistysten ja ammattijärjestöjen kanssa. Pidettiin yhteisiä kokoontumisia ja neuvottelutilaisuuksia. Valittiin TVK-V:n yhteinen edustaja paikalliseen Työpaikkademokratia organisaatioon. Tiivistettiin yhteistyötä työnantajan ja muiden kunnan ammattijärjestöjen kanssa.

Jäsenmäärän kasvaessa yli kahdensadan (200), yhdistys valitsi uusia toimihenkilöitä puheenjohtajan, sihteerin, luottamusmiehen ja rahastonhoitajan lisäksi. Valittiin varaluottamusmies, jäsenasiainhoitaja, koulutusvastaava ja tiedotussihteeri. Tämä mahdollisti tehtävien jakamisen ja vastuun toiminnasta mahdollisimman monelle. Yhdistyksen toiminta oli näkyvää ja tuloksellista. Sodankylän edustajat toimivat paikallisen tason lisäksi Lapin alueella ja Kunnallisvirkamiesliiton liittovaltuustossa.

Yhdistys panosti jäsenten ammattikohtaiseen ja järjestötoiminnan koulutukseen. Oman työn myötä, ay-toiminta vaati kehittämistä, monenlaista tietoa, hyvää asioiden hallintaa ja hoitoa. Luottamusmieskoulutus on ollut kautta vuosien Sodankylän yhdistyksessä vahvaa. Tietoa on hankittu erilaisilla paikallisen ja alueen järjestämillä koulutuksilla. Toimihenkilöiden oli opittava hallitsemaan kokoustekniikan pelisäännöt ja yhdistystoimintaa säätelevät lainkohdat. Samoin tuli hallita Kunnallisvirkamiesliiton rakenne ja kuinka asiat saadaan hoidettua liitossa eteenpäin. Tutuiksi tulivat tupo, raamisopimukset, yleiskorotukset, järjestelyvarat, ansiokehitystakuu, indeksiehto ja lakko. Lakkoa Sodankylän yhdistyksen jäsenet eivät ole kuitenkaan 50 vuoden aikana ollenkaan joutuneet kokemaan.

Yhdistyksen jäsenmäärä oli nousujohteinen aina 1990-luvun lopulle saakka. Yhdistys oli tällöin Lapin toiseksi suurin jäsenmäärältään.

Jäsenmäärän kasvaessa yhdistys valitsi pääluottamusmiehen. Työnantaja myönsi neuvottelujen perusteella pääluottamusmiehelle tilat ja mahdollisuuden käyttää työaika tehtävien hoitamiseen aluksi neljä tuntia viikossa. Jäsenmäärän noustessa yli kolmensadan, pääluottamusmiehen ajankäyttöä lisättiin yhteen päivään viikossa. Lisäksi luottamusmiesorganisaatiota vahvistettiin siten, että yhdistys valitsi kuntainliiton ja osakeyhtiöiden työpaikkoihin omat luottamusmiehet valvomaan näiden työpaikkojen ammatillisia etuja.

Pääluottamusmiehen tehtävä muuttui vaativammaksi vuosien varrella. Neuvotteluja ei käyty pelkästään palkoista, vaan luottamusmies oli mukana erilaisissa henkilöstöä koskevissa työyhteisöjen kehittämissä, esim. yhteistyöorganisaatiossa, palkkarakennemuutoksessa, kuntastrategiasuunnittelussa ym. Lisäksi pääluottamusmies osallistui pyydettyä henkilöstöä koskeviin työpaikkokokouksiin ja tilaisuuksiin. Kunnan henkilöstöpäällikön ja ammattijärjestöjen pääluottamusmiesten yhteiset tapaamiset ovat säännöllisiä. Keskinäinen luottamus ja asiantuntemus johtavien viranhaltijoiden, kuntapäätäjien ja ammattijärjestöjen kesken edellytti toimivaa ja hyvää yhteistyötä kaikkien tulevien muutosten eri vaiheissa.

1990-luvulla Sodankylän Kunnallisvirkamiesyhdistys toteutti 10-vuotisen suunnitelman. Yhdistys perusti kiinteistöosakeyhtiön ja rakennutti oman lomamajan Kaunispäälle. Majasta luovuttiin kuitenkin muutaman vuoden sisällä yleisesti vallitsevan rahoitustilanteen vuoksi. Luopumisen tuska ja mielihaha koetteli varsinkin niitä jäseniä, jotka uhrasivat majan toimintaan erittäin paljon omaa vapaa-aikaa. Yhteistuumin tästäkin projektista kuitenkin selvittiin. Sodankylän yhdistys ja sen moniammatilliset osaavat jäsenet on koettu rakentavana rikkautena järjestön kokonaistoiminnassa kautta aikojen.

Yhdistyksen 30-vuotisjuhlia vietettiin Hotelli Kantakievarissa vuonna 1992 ja 40-vuotisjuhlia Hotelli Luostotunturissa vuonna 2002. Vuosijuhlissa luovutettiin ansiotuneille jäsenille yhdistyksen omat standardit ja Kunnallisvirkamiesliiton myöntämät ansiomerkit.

Vuonna 2004 yhdistyksen sääntöjä muutettiin KVL:n liittokokouksen hyväksymien sääntöjen mukaisiksi. Kunnallisvirkamiesliitto ry:n nimi muuttui Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry:ksi, josta tuli keskusjärjestö STTK:n alainen jäsenliitto. Samana vuonna Sodankylän Kunnallisvirkamiesyhdistyksen nimi muutettiin Jyty Sodankylä ry:ksi. Sääntömuutoksen yhteydessä taattiin yksityisalojen virallinen täysivaltainen edustus liitossa ja yhdistyksissä. Yksityisen ja julkisen puolen eron madaltuessa, toivottiin löytyvän myös edunvalvonnassa uusia kuvioita.

Yhdistyksen yleisiä kokouksia pidettiin kaksi kertaa vuodessa; kevät- ja syyskokous. Vuosien kuluessa on pidetty kolme ylimääräistä yleistä kokousta sääntömuutosten ja liittokokousasioiden vuoksi. Hallituksen kokouksia on pidetty vuosittain keskimäärin n. 8-10 kertaa.

Yhteishenkeä ei ole viidenkymmenen vuoden aikana unohdettu. Pikkujouluja on vietetty vuosittain. Retkiä on tehty Etelä-Suomeen, Tallinnaan, Tukholmaan ja teatterimatkoja Rovaniemelle.

Yhdistyksessä otettiin käyttöön omat kotisivut vuonna 2009. Kotisivut suunnitteli Marja Näsi selkein tekstein ja lappiaiheisin kuvituksin. Yhdistystä koskevat ajankohtaiset tiedot ovat luettavissa kotisivuilta, joiden päivityksestä vastaa Marketta Tervo.

Nuorisotoimintaa yhdistyksessä on vetänyt usean vuoden ajan Jani Uusitalo. Toiminnan myötä nuoret jäsenet ovat mukavasti ottaneet omaksi edunvalvojakseen Jyty Sodankylä ry:n. Nämä nuoret jäsenet ovat yhdistyksen helmiä ja heidän näkyvyys toiminnassa on rohkeaa. Nuorissa on yhdistyksen ja liitonkin tulevaisuus.

Jyty Sodankylän jäsenet ovat edustaneet vapaa-aikana omaa yhdistystä ja Lapin aluetta kautta aikojen ja lähes jokaisessa valtakunnallisessa tapahtumassa.

Talvipäivillä hiihdossa, pilkkikilpailuissa ja koparakonttauksessa jne.

Syyspäivillä yleisurheilussa, karaokessa, beach-volleyssä ja lentopallossa, jossa Sodankylän yhdistyksen naiset usean vuoden ajan hallitsivat lentopallomestaruutta ja voittivat komean pystin yhdistyksen omaksi.

Tänä vuonna syyspäivät olivat Kalajoella, kilpailulajeista en ole ihan varma mistä maasta ne olivat peräisin, mutta oli taitorataa, hiekkahiihtoa, kahvakuulan tarkkuusheittoa ja norsujalkapalloa. On vaan todettava, että Jyty Sodankylän jäsenet osaavat kyllä kaikki lajit ja vielä hyvin, kun palkintojakin tuli useita.

Valtakunnallisten talvipäivien isäntänä Sodankylän yhdistys toimi vuosina 1990 ja 1996. Kilpailujen päänäyttämö oli silloin Kommattivaaran hiihtokeskus. Muistoihin on jäänyt erittäin kovatasoinen viestihiihto vuodelta 1996, jolloin Sodankylän yhdistys voitti Kuusamon yhdistyksen; hiihdon kovimmat vastukset tulivat aina Kuusamosta ja Vuokatista, muutamat entisiä Suomen hiihtomaajoukkueen hiihtäjiä.

Vuoden 2009 talvipäivät järjestettiin yhdessä Savukosken yhdistyksen kanssa Luostolla. Talvipäivät ovat olleet kaikkina vuosina erittäin suuria tapahtumia Sodankylälle ja Lapille. Satoja jäseniä ympäri Suomen kokoontui keväiseen Sodankylään nauttimaan Keski-Lapin aurinkoisesta säästä, yhdessäolosta ja tarjottavista tapahtumista.

Kokonaisjäsenmäärä Sodankylän yhdistyksessä on 350, eläkeläisjäsenten määrä on kasvussa, mutta nuorten liittyminen yhdistykseen on tuonut uusia työvoimajäseniä eläkkeelle jääneiden tilalle.

Jyty Sodankylän yhdistyksen juhluvuoden puheenjohtajan toimii Eini Kivilompolo ja sihteerinä Marja Vuolunparras. Yhdistyksen toiminta pyörii luotettavan, virkeän ja innostuneen joukon luotsaamana.

Olen kuullut jonkun viisaan joskus sanovan näin:

”Keino selvittää ongelmista tai välttää niiden muodostumista on löytää tasapaino elämän eri osa-alueiden välille. Työ ei saa syödä vapaa-aikaa, liikunnan määrä tulisi tasata levolla, perhesuhteet

ja ystävät eivät saa olla toisilleen vaihtoehtoisia elementtejä, jatkuva dieetti tai mässäily ei ole kumpikaan hyväksi. Kaikki äärimmäisyys ja liioittelu johtaa yleensä konfliktiin.”

Olisikohan tässä onnen ja menestyksen toivotus seuraavalle viidenkymmenen vuoden taipaleelle.

Riitta Vaara
13.10.2012